

İLKÖĞRETİM OKULU YÖNETİCİLERİNİN BİLGİ YÖNETİMİ YETERLİKLERİ*

Salih Paşa MEMİŞOĞLU**
Serpil ÖZSARIKAMIŞ***

ÖZET

Bu araştırmanın amacı Bolu ilinde görev yapmakta olan, ilköğretim okullarında görevli yöneticilerin bilgiyi yönetme rollerine ilişkin ilköğretim okulu yönetici ve öğretmenlerinin görüşlerinin belirlenmesidir. Araştırma tarama modeliyle yürütülmüştür. Araştırmanın evrenini 2007 – 2008 eğitim – öğretim yılında Bolu ilinde görev yapan ilköğretim okulu yöneticileri ve ilköğretim okulu öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırma için Çınar (2002) tarafından geliştirilen likert tipi “Bilgi Yönetimi Ölçeği” kendisinden izin alınarak kullanılmıştır. Anket sorularına yönetici ve öğretmenlerce verilen yanıtların frekans ve ortalamaları hesaplanarak, gerekli testler yapılmış; bunlarla ilgili tablolar oluşturulmuş ve yorumlanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, ilköğretim okulu öğretmenleri, ilköğretim okulu yöneticilerini; bilginin elde edilmesi boyutunda orta düzeyde yeterli, bilginin paylaşılması, bilginin kullanılması ve bilginin depolanması boyutlarında üst düzeyde yeterli olarak, ilköğretim okulu yöneticileri kendilerini bilgi yönetimi tüm alt boyutlarında üst düzeyde yeterli olarak algılamaktadırlar. İlköğretim okulu öğretmenleri ile ilköğretim okulu yöneticileri görüşleri arasında bilgi yönetimi alt boyutlarının tümünde anlamlı farklılığın olduğu görülmüştür. İlköğretim okulu öğretmenlerinin görüşleri arasında kıdem değişkenine göre anlamlı farklılığın olduğu, branş ve yaş değişkenine göre ise anlamlı bir farklılığın olmadığı, ilköğretim okulu yöneticileri görüşleri arasında kıdem, branş ve yaş değişkenine göre anlamlı farklılığın olmadığı sonuçlarına varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Bilgi, Bilgi Yönetimi, İlköğretim Okulu Yöneticisi

ELEMENTARY SCHOOL ADMINISTRATORS' KNOWLEDGE MANAGEMENT COMPETENCES

ABSTRACT

The purpose of this study is to determine opinions regarding attendant administrators' knowledge management roles in the elementary schools of the elementary school administrators and teachers serving in the Province of Bolu. It was carried out using the research - screening model. The elementary school administrators and elementary school teachers serving in Bolu in the 2007 - 2008 academic year constitute the population of the research. A Likert type “Knowledge Management Scale” developed by Çınar (2002) for the research has been used with his permission. Tables have been created and interpreted by calculating frequency, percentage and averages of responses given by the administrators and teachers and performing necessary tests in regard with them. According to the results of the study, elementary school teachers perceive elementary school administrators adequate at medium level in the dimension of obtaining knowledge, and at a high level in the dimension of sharing, using and storage of knowledge. Elementary school administrators perceive themselves as adequate at a high level in all lower dimensions of knowledge management. It has been seen that there is a significant difference in all of the lower dimensions of knowledge management between the opinions of elementary school teachers and elementary school administrators. It has been concluded that there is a significant difference among the opinions of elementary school teachers according to the seniority variance and that there is no significant difference in the variances of branch and age, and that there is no significant difference among the opinions of elementary school administrators according to the variance of seniority, branch and age.

Key Words: Knowledge, Knowledge Management, Elementary School Administrator

* Araştırma Yüksek Lisans Tezinden türetilmiştir.

** Yrd. Doç. Dr. Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Fakültesi

*** Bilim Uzmanı

1. GİRİŞ

Bilgi Yönetimi

İnsanoğlunun bilgi gereksinimi onun varlığı ile birlikte ortaya çıkmıştır. Bilgi yönetimi ise toplumsallaşma sürecinde, bilginin bir sonraki kuşaklara aktarılma biçimi ile varlığını ortaya çıkarmaktadır. Toplumlar, bilginin etkili ve dirik kullanımına göre gelişme göstermeye başlamışlardır. Bu bağlamda bilginin etkili bir biçimde üretilmesini, dağıtılmasını ve kullanımını başaran toplumlar daha gelişmiş toplumlar olmuşlardır (Celep ve Çetin, 2003).

Bilgi toplumu, hızlı sanayileşme, yoğun teknolojinin üst noktaya çıktığı bir dönemde özellikle 1940’lı yıllarda günlük hayata girmeye başlayan bilgisayarlar yoluyla gündeme gelmiştir. Tarım toplumundan sanayi toplumuna geçişte yaşanan sıkıntıların benzerleri günümüzde de yaşanmaktadır. Çünkü bilgisayar teknolojisinin sağladığı hızlı iletişim olanakları bilginin çok kısa sürede ulaştırılabilmesini sağlamıştır. Bu durum beraberinde baş döndürücü bir hızla sağlanan bilgi artışına yol açmıştır. Bilgi dalgası ile hemen her alanda hızla artan bilginin üretimi, pazarlanması, ulaştırılması, en uygun bilginin uygulamada kullanılması başlı başına bir iş alanı, bir sektör olarak öne çıkmış bulunmaktadır. Geçiş sürecinin yaşanmaya başlandığı bilgi çağı beraberinde yeni anlayışlar, yeni yönelmeler de getirmiştir. Globalleşme, küreselleşme, post-modernizm gibi kavramlar öne çıkmaya başlamıştır (Fındıkcı, 2003).

Bilgi toplumu, kısaca özel ve kurumsal yaşamda bilgiyi üretme, bilgiye ulaşma ve bilgiyi kullanma yeteneğinin geliştiği; üretilen bu bilginin teknolojiye çevrildiği, böylece toplumsal dönüşümün sağlandığı bir toplum tipini ifade etmektedir. Sosyal değişimleri yönlendiren dinamiklerden biri de bilgidir. İçinde yaşadığımız yüzyılda bilgi, hızlı bir biçimde üretilen, el değiştiren ve tüketilen önemli kaynaklardan biri haline gelmiştir. Bilginin üretilmesinde, depolanmasında, paylaşılmasında bilgisayarlar, bilgi bankaları ve internet önemli bir yer tutmaktadır. Bilgi, sadece ulusal düzeyde değil, zaman ve mekan sınırlarını aşarak uluslar arası düzeyde hızlı bir biçimde ulaşılan ve tüketilen bir meta haline gelmiştir. Bilgi üretimi, giderek kısalan zaman aralıklarıyla sürekli ikiye katlanarak artmaktadır. Kısaca, çeşitli bilim alanlarında üretilen bilgi, insan, toplum, işletme ve okul yaşamında da bazı değişimlere neden olmaktadır (Şişman ve Turan, 2005).

Bilgi toplumu, bilgi sektöründe etkinlik gösteren çalışanların çoğunluğunu oluşturduğu ve yaşam boyu öğrenmenin kaçınılmaz hale geldiği, bilgi ve teknoloji tabanlı bir toplumsal ve ekonomik aşamadır. Bilgi çağına geçiş süreciyle birlikte ivme kazanan teknolojik değişimler, organizasyonlarda bilgi ve uzmanlık temelinde uzlaşmayı sağlamakta ve çağdaş organizasyon yönetimleri, değişik uzmanlık bilgi ve yeteneğine sahip katılımcılardan oluşmaktadır (Öğüt, 2001).

İçinde bulunduğumuz 21. yy’a zemin oluşturan, küreselleşme ve arkasından gelen Bilgi Çağı ve Bilgi Toplumu olma yolunda ortaya çıkan gelişmeler, tüm dünyayı etkilemekte, özellikle, insana verilen önem ve değer, siyasi, ekonomik, hukuki, sosyal sistemlerdeki uygulamalarla beslendiği ve tüm bu alanlardaki değişimlerin de, kurumların politikalarını, stratejilerini ve kültürlerini doğrudan etkilediği, yaklaşım ve

uygulamalara yer vermektedir (Bayraktar, 2007).

Günümüzün politik, sosyal ve ekonomik örgütlerinin giderek karmaşık yapıya bürünmeleri, bunların yönetimi ve denetiminde daha fazla bilgiye gereksinim duyulmasına yol açmıştır. Çağdaş örgütlerde ihtiyaç duyulan bilgi miktarı da hacimsel olarak gün geçtikçe artmaktadır. Bu denli çeşitlenen ve büyük hacimlere ulaşan bilgi yığınlarını anlamak, yorumlamak ve anımsamak, gerek kapasite ve gerekse zaman bakımından olanaksızdır. Örgütlerde bu tür bilgiler ancak sistematize edilerek etkili ve verimli kullanılabilir. Genel olarak, örgütlerde geçmişi hatırlamak, bugünü izleyebilmek ve geleceği planlamak amacıyla bilgiye ihtiyaç duyulmaktadır (Bensghir, 1996, s.17).

Davenport ve Prusak (2001) bilgiyi şu şekilde tanımlamışlardır: Bilgi belli bir düzen içindeki deneyimlerin, değerlerin, amaca yönelik enformasyonun ve uzmanlık görüşünün yeni deneyimlerin ve enformasyonun bir araya getirilip değerlendirilmesi için bir çerçeve oluşturan esnek bir bileşimdir. Bilgi, bilenlerin beyinlerinde ortaya çıkar ve orada uygulamaya geçirilir. Kuruluşlarda genellikle yalnızca belgelerde ya da dolaplarda değil rutin çalışmalarda, süreçlerde, uygulamalarda ve normlarda kendisini gösterir.

Bilgi yönetimi, kayıtlı ya da kayıtsız organizasyon verilerini ve kişisel bilgi ve tecrübeye dayalı birikimleri, toplayıp, düzenleyip, kayıt altına alıp yararlı bilgi haline getirerek bunları doğru zamanlarda, doğru kimselerin, istenilen her yerden ulaşılabilmesini sağlayıp, organizasyonun entelektüel mülkünü arttırmak, tekrarlanan işlemlerin tamamının teknolojik araçlarla yapılmasını sağlamak ve bunun sonucunda pozitif iş neticeleri elde etmek amacıyla yapılan bir dizi teknolojik ve kültürel işlemlerdir (Karakaş, 2002).

Bilgi yönetimi, en yalın şekilde, bilgiyi yaratmak, elde tutmak, paylaşmak ve geliştirmek için kullanılacak yeni radikal yollar olarak tanımlanmaktadır. Bu nedenle, bilginin saklanması ve bilinçli bir şekilde gelecek kuşaklara aktarılmasını ifade eden olağan bilgi yönetimini değil, şimdi elimizde olan tüm ileri enformasyon teknolojilerini bilgiyi yaratmak, elde tutmak, paylaşmak ve geliştirmek için kullanılan tümüyle yeni ve radikal yolları ele almak gerekir (Barutçugil, 2002).

Koza (2008) ise bilgi yönetiminin tanımını şu şekilde yapmıştır: bilginin verimli bir şekilde teknolojik uygulamalara dökülmesindeki süreçlerin tanımlamalarını, modellenmesini ve organizasyonun amaçları doğrultusunda bilginin kullanılması için yapılması gereken hareket planını kapsar.

Bilgi yönetimi, bugün gündemde hararetli ve gerilimli bir yer işgal ediyor olabilir; fakat başarılı işletmeciler, bu meselenin ne ölçüde değer taşıdığının her zaman farkında idiler. Uzman(lık) sistemleri, çekirdek yetenekler, süper pratikler, öğrenim organizasyonu ve şirket hafızası gibi terimler henüz sis bulutları altında iken bile, bu gibi işletmeciler, şirketlerin asıl servetlerinin binalarda, pazar payında ya da ürünlerinde değil, çalışanlarında, bu insanların bilgilerinde ve yeteneklerinde yattığını idrak etmişlerdi (Trwana, 2003, s.76).

Kurumsal bilginin kayıtlı hale getirilmesi, kurum içinde gerekli yerlere iletilmesi ve bir sonraki çalışanlara devredilmesi, yapılan çalışmaların yinelenmesini

önleyeceği gibi atılacak adımlarda hata oranının azalmasını da sağlayacaktır. Bilgi yönetimi ile, firmanın zihinsel birikimi, başarı ya da başarısızlıkta belirleyici rol oynayan ve günlük kararları alan bilgi çalışanlarına aktarılır. Bu nedenle bilgi yönetimi, bilgi çalışanlarını kurumsal bilgi tabanına bağlayarak birbirinin yerini alabilecek bileşenlere dönüştürmeyi ve dolayısıyla çalışanları başarılı oldukları alanlara yönlendirmeyi de hedeflemektedir. Bu açıdan bakıldığında ise bilgi yönetimi, çalışanlara fırsat ve rekabet ortamı sağlayarak kurumun başarısına ivme kazandıracak bir sistemdir (Odabaş, 2003).

Bilgi, sosyal bir varlık olan insanoğlu için vazgeçilemez unsurların başında gelir. Bilgi ve tecrübelerimizi sosyal yaşamda karşılaştığımız olaylarda tekrar tekrar kullanırız ve karşımıza çıkan yeni durumlara uyarlarız. Bilgi yönetimi, tıpkı günlük yaşamımızda olduğu gibi, bilgi edinme, bilgiyi kullanmak, bilgiyi tekrar kullanmak için gerekli işlemleri yapmak ve yeni koşullara uyum sağlayacak şekilde mevcut bilgilerimizi uyarlamak ile alakalı bir süreçtir. Bu açıdan bakıldığında bilgi yönetiminin genel amacı, bilginin birden fazla kişinin (örgütün, toplumun v.b.) kullanılabilmesine elverişli, yani paylaşılabılır bir hale getirilmesidir. Bilgi, örgütleri ve toplumu bir arada tutan bir unsurdur. Bu anlamda bilgi yönetimi, günümüzdeki şekliyle adlandırılmasa da, uzun yıllardır kullanılan bir araç konumundadır. Toplumsal organizasyonların olduğu ilk andan beri insanlar, birbirlerinin bilgi ve tecrübesinin ortak kullanımının meydana getirdiği sinerjiyi kullandıkları bir öğrenme sürecinden geçmektedir (Aktan ve Vural, 2004).

Fisher ve Kenny'ye göre örgütler, rekabet güçlerini ve iş hacimlerini başarılı bir şekilde artırabilmek için bilgilendirme sistemlerinin önemini kavramaya ve onu kullanmaya başlamışlardır. Örgütte başarılı bir bilgilendirme sisteminin oluşturulması, sistemde yer alan tüm kişilerin görüşlerinin alınması, stratejik düşünme ve operasyonel planlamayı gerektiren bir süreçtir (Buluç, 2007).

Bilgi yönetim sistemlerinin amacı,

Bilgiyi açık hale getirerek entelektüel sermayenin her kuruluşta etkin bir rol oynamasını sağlamak (bilgi haritaları, sarı sayfalar, hypertext, vb.)

Kurum içi bilgi-yoğun bir kültür oluşturmak (bilgi paylaşımı, güven, ödüllendirme)

Kurumun sosyal ve teknolojik alt yapısını oluşturmak ve geliştirmek

Kurumsal bilginin üretimi, depolanması ile erişimi, paylaşımı ve kullanımını sağlamak olarak belirlenebilir (Çapar, 2005).

Bilginin yönetilmesi niçin gereklidir? Bilginin yönetilmesi ne kazandırır? Bilgi etkili bir şekilde yönetilmezse ne kaybedilir? Bunların yanıtı açıktır: Bilgiye ilişkin faaliyetlerin başına buyruk gitmelerine izin vermek yerine bilginin aktif bir şekilde yönetilmesi ile kuruluşlar pek çok olumlu ve arzu edilir sonuçlar elde edebilirler. (Lengnick ve Lengnick, 2004).

Bilgi yönetiminin öncelikli amacı, örgütün çevresinde meydana gelen bilimsel ve teknolojik yenileşmeler ile kavramsal gelişmelerden örgütün zamanında haberdar olması ve bunun örgüte yansıtılmasıdır. Bilgi üreten ve yayan bir örgüt olarak eğitim örgütlerinin bu yenileşme ve değişimlerden zamanında haberdar olması, büyük önem taşımaktadır (Celep ve Çetin, 2003, s.31).

Bilgi yönetimi uygulamaları incelendiğinde, firmadan firmaya farklılıklar olduğu görülmektedir. Ancak genel anlamda bilgi yönetiminin amacı organizasyonun sahip olduğu bilgi potansiyelinden azami ölçüde istifade etmektir. Bir diğer ifade ile bilgi yönetiminin temel amaçlarından biri organizasyonun sahip olduğu entelektüel sermayenin en iyi şekilde değerlendirmek, bilgi varlıklarını en etkili biçimde kullanarak bunlardan en yüksek verimi elde etmektir (Zaim, 2005, s.93).

Bilgi yönetimi, bir örgütün bilgi değerlerini edinmesi ve biçimlendirmesini sağlayan metotlar ya da çözümlerdir. Öğrenme örgütünü kurmaya yönelik bir yaklaşımdır. Bir öğrenme örgütü, içindeki üyelerin bilgiyi edinebildiği, paylaşabildiği oluşturabildiği ya da karar verme aşamasında uygulayabildiği bir örgüttür. Öğrenme örgütünün temel değerlerinden birisi de devamlı gelişmeyi besleyen ve büyüten bir kültürdür (Hwang, 2003).

Bilgi Yönetimi Süreçleri

Bilgi yönetimi, bir organizasyonda, bilginin üretilmesi ve geliştirilmesi, tasnif edilmesi ve saklanması, transfer edilmesi ve paylaşılması, kullanılması ve hayata geçirilmesiyle ilgili tüm faaliyetlerin ve süreçlerin, belirli bir amaca yönelik olarak, sistemli ve şuurlu biçimde yönetilmesidir (Zaim, 2005).

Bilginin başarı şansı olacak bir şekilde yönetilmeye başlanması için organizasyonda bilgi artışına olan ihtiyacın açıkça dile getirilmesi gerekir. Böyle bir ihtiyacın olduğuna inanmak ve kendini bu işe adanmak, tepe yönetiminden tüm çalışanlara örnek olacak şekilde başlatılmalıdır. Bunun ötesinde, organizasyonda liderlik yetenekleri ve daha fazla gelişme istekliliği olmalıdır. Daha sonra, neden bilgi yönetimine ihtiyaç duyulduğunu açıklayacak şekilde bir strateji belirlenmeli, bu stratejiyi gerçekleştirecek bir ana plan hazırlanmalı ve onaylanmalıdır. Bu yaklaşım, bilgi yönetimi stratejik projesinin kolaylıkla uygulamaya konulmasını sağlayacaktır (Barutçugil, 2002).

1. Bilginin Elde Edilmesi

Çağdaş örgüt yöneticilerinin başta gelen uğraşları arasında bilginin planlanması, üretilmesi, ayıklanması ve dağıtılması önemli bir yer tutmaktadır. Bilginin üretilmesi, korunması, değerlendirilmesi ve dağıtılmasında çok çeşitli teknik ve stratejiden bahsetmek mümkündür. Bilginin üretilmesinden anlatılmak istenen “bilinçli ve kasıtlı olarak” örgütlerin kurumsal bilgi kapasitelerini arttırmak amacıyla yaptıkları faaliyetlerdir. Bilgi üretimi genel olarak bilgi yönetim faaliyetleri içerisinde en az sistematik olanıdır. Çoğu şirket bilgi üretimine bir “kara kutu” gibi bakmaktadır; yaptıkları sadece akıllı insanları işe almak için uğraşır sonra da onları yalnız bırakmaktadır (Davenport ve Prusak, 2001: Aktaran, Yeniçeri ve İnce, 2005, s.104).

Organizasyonlar açısından bilginin üretilmesi pek çok farklı biçimde gerçekleştirilebilir. Bunlar içinde en çok kullanılan üç yöntem, bilginin elde edilmesi, bilginin firma içinde üretilmesi ve bilginin müşterek olarak üretilmesidir. Bilginin üretilmesi süreci mutlaka yeni bilgi üretilmesini gerektirmemektedir. Çoğu kez firmalar farklı kaynaklardan bilgiyi elde ederek kendi bünyelerine uygulamayı ve organizasyonun amaçlarına uygun olarak kullanmayı tercih ederler. Bilginin toplanması ve elde edilmesi iki bakımdan önemlidir. Birincisi, bu bilgiler yeni bilgi üretilmesinde kullanılacaktır. İkincisi, şayet bu bilgiler şirket açısından yeni işe ve mevcut bir problemin daha etkili biçimde çözülmesi veya bir sürecin iyileştirilmesi gibi değer ifade eden bir sonuç doğuruyorsa, organizasyon açısından yeni üretilmiş bilgi kadar kıymetlidir. Organizasyonlar iç ve dış çevrelerden elde ettikleri enformasyonu mevcut bilgi birikimleri, tecrübeleri, değerleri ve kurum gelenekleriyle harmanlayıp, örgütsel bir öğrenme sürecinden geçirmek suretiyle bilgiye dönüştürürler (Koza, 2008, s.132-133).

Bilgi elde edilmesinde yöneticiler seçici davranmalıdır. Bunun için öncelikle firma iç çevre analizi yaparak, üstün ve zayıf yönlerini tespit etmeli, hangi sahalarda ne tür bilgilere ihtiyaç duyduğunu açıkça ortaya koymalı, daha sonra da detaylı dış çevre analizi yaparak söz konusu bilginin en uygun şekilde nereden ve nasıl elde edileceğine karar vermelidir (Zaim, 2005).

2. Bilginin Paylaşılması

Bilginin var olması kuşkusuz örgüt içinde bu bilginin en verimli şekilde paylaşılması anlamını her zaman taşımaz. Bilgi paylaşımının birçok anlamı vardır. Bilgi pek çok yolla paylaşılır. Bilgi; telefon, posta, e-mail, fax ya da depolanmış lokal yerlere gidilerek paylaşılır. Bilgi paylaşımı zaman ve gayret gerektirir. Bilgi paylaşımının amaçlarından biri de bilgiyi hemen paylaşmak, bilgiyi güncelleştirmek ve kabul edilebilir hale getirmektir (Back ve Moreau, 2001: aktaran, Yeniçeri ve İnce, 2005).

Bilgi organizasyonlarında sağlanacak güvene dayalı bir iş ortamında iletişim ve bilgi paylaşım teknolojileri;

Daha fazla güven oluşturur.

İletişim kanallarını açar.

Organizasyonel öğrenmeyi artırır.

Bilginin paylaşımını cesaretlendirir.

Böylelikle birbirini izleyen ve destekleyen gelişme döngüleri yaratılmış olur (Barutçugil, 2002, s.117).

3. Bilginin Kullanılması

Bilginin kullanılması aşamasında, bilgi organizasyona değer katar ve böylelikle bilgi yönetimi nihai amacına ulaşmış olur. Ayrıca bilginin kullanılması ve değerlendirilmesi süreci bilgi yönetiminin sonuçlarının ölçülmesi bakımından da önemli bir yere sahiptir (Zaim, 2005).

Bilginin, bir şirketin rekabet gücü üzerinde herhangi bir etkisi olması isteniyor ise sorunların çözümünde ve yeni fikirlerin üretilmesinde kullanılması gerekir. Üretilen, kodlanan, dağıtılan ancak kullanılmayan bilgi; okunmayan bir sürü kitapla doldurulmuş kitaplığa benzer, bilginin var olması yeterli değildir (Lengnick ve Lengnick, 2004).

Bilginin üretilmesi, geliştirilmesi, tasnif edilmesi, saklanması ve paylaşılması gibi faaliyetlerin tamamı önemli olsa da bilgi ancak kullanıldığı ve değerlendirildiği ölçüde fayda sağlar. Bilginin yönetilmesi ancak üretilen, tasnif edilen ve paylaşılan bilgi organizasyona değer katacak biçimde kullanıldığında anlamlı bir faaliyete dönüşür (Koza, 2008).

4. Bilginin Depolanması

Bilginin saklanması bilgi sahiplerinin yaratıcılıklarının ve ilgilerinin korunması olarak anlaşılmalıdır. Örgütler örgütün iç ve dış çevresinden elde edilen bilgileri gerekli olduğunda kullanmak amacıyla saklamaya ihtiyaç duyarlar. Bilginin saklanması elde edilen bilgi kaybını önleyen bir süreçtir. Bilginin saklanması bir örgüt tarafından benimsenen davranışlardaki değişimlerin korunması ve örgütün alt bölümlerine bu değişimlerin aktarılıp, benimsetilmesi olarak açıklanabilir. Bireyler ve örgütler belirli düzeydeki bellek sistemlerinde bilgi saklarlar. Bunlar daha çok sabit diskler, kütüphaneler ve veri ambarları olarak ifade edilen yerler olarak değerlendirilir (İpçioğlu ve Erdoğan, 2004).

Örgütler öğrendiklerini, ürettiği bilgileri tekrar kullanmak ya da yeniden bilgi üretiminin girdisi olarak kullanmak için saklarlar. Bilgi, arşivlerde ya da bilgisayarlarda dosyalar olarak saklanır (Çınar, 2002).

Bilgi Haritaları

Örgütün amaçlarına ulaşması için bir birikim olan yararlı bilgiye nasıl ulaşılacağını ve nerede bulunacağını tanımlayan bir bilgi haritasına ihtiyaç vardır. Küresel rekabetin artmasıyla örgütler yeni bilgilere hemen ulaşarak, bilgiyi uygulamaya aktarabilmeye odaklanmalıdırlar. Yeni bilgilere ulaşarak hizmetin ve üretimin artması örgütün gelişimine katkı sağlar. Bu nedenle istenilen hedefe ulaşmak için bilgi sürekli olarak düzenli bir şekilde yaratılmalı ve paylaşılabilir (Muratoğlu, 2005).

Çınar (2002) bilgi haritalarının yararlarını şu şekilde açıklamıştır:

Bilgi haritaları, anahtar bilgilerini sürekli olarak üretme, tümleştirme ve örgütsel belleği geliştirmeye hizmet eder. Yeni ilişkiler keşfederek, yeni bilginin üretilmesi yoluyla haritadaki bilgi sorgulaması ve kılavuzlanmasıyla çalışanların öğrenmesini olanaklı kılar.

Örgütsel öğrenmeye destek olmak için gerekli olanakları sağlar. Örgütün anahtar bilgilerini üretme ve tümleştirme yoluyla örgütsel belleğin canlı tutulmasını sağlar.

Bilgi haritaları, yöneticiler ve bilişim teknolojisi arasında köprü işlevi görür.

Bilgi haritaları, yeni atanan ya da görev alanı değişen çalışanların daha hızlı öğrenme ve uyum sağlamalarına yardım eder. Bilgi haritalarını kullanarak örgütsel rollerine daha iyi hazırlanırlar.

Çalışanlar bilgi kaynaklarına doğrudan ulaşmanın yollarını daha çabuk bulurlar.

Eğitim Örgütlerinde Bilgi Yönetimi

Bir okul için soyut olan ve gerçek olduğu bilinen en önemli değerinin, o okulun öğretmenlerinin sahip oldukları meslek bilgisi olduğu gerçeğidir. Eğitim sektöründe öğretmenlerin meslek bilgisini yönetme, sadece bilgi yönetiminin konusudur (Celep ve Çetin, 2003).

Eğitim kurumlarından beklenenleri gerçekleştirmek, bilişim çağının eğitim kurumlarını geliştirmek için yapılan çalışmalara bilgi yönetimi yaklaşımı da eklenmektedir. Her ne kadar halen gelişmekte ve birçok konuda ortak paydalara varılmamış olmasına rağmen bilişim toplumunda örgütlerin önemle üzerinde durdukları bir yaklaşımdır (Ağır, 2005).

Günümüzde bilginin kaynağı olan okulların bilgi yönetimini benimsemesi, okulların sürekli gelişim sürecini, geri planda izlemesinin yerine, asıl amaçlarından birisi olan gelişim ve değişimi yönlendirme amacını gerçekleştirebilir (Celep ve Çetin, 2003, s.5).

Okullarda bilgi yönetiminin başarısını arttırmak için okul önderinin kendini donatmak zorunda olduğu anahtar yeterlilikler bulunmaktadır. Bunlardan bazıları şunlardır.

1. Okul önderleri, bilgi yönetimi ile etkin olarak ilgilenmelidirler. Bu durum okuldaki öğretmenlerin, paylaşılan bir örgütsel bilgi vizyonu oluşturmaya ne şekilde yardımcı olacaklarını da içine alabilir.
2. Okul önderleri, eğitsel amaçları elde etmede bilgi yönetiminin kendilerine nasıl bir yarar sağlayacağını da farkında olmalıdırlar.
3. Okul önderleri, aynı zamanda okulun varolan merkezi yeterliliklerini destekleme ve yenilerini yaratmada öğrenmeden nasıl yararlanacaklarını da bilmelidirler.
4. Okul önderleri, başarılı bir bilgi yönetimi için gerekli olan yeterliliklere sahiplerse, okulların bilgi yönetiminin tam izinde olduklarını söylemek güvenli olacaktır (Celep ve Çetin, 2003, s.160).

Bilgi yönetimi herhangi bir okulun enformasyon kaynağını genişletme ve zenginleştirme açısından fırsat yaratmaktadır ve dirik bir bilgi toplumunda okulun daha etkili olarak işlev görmesini sağlamaktadır. Bilgi yönetimi, öğrenmenin etkililiği

için daha güçlü bir kaynak zemini sağlamakta ve okulun öğrenmeye ilişkin amaçlarının yerine getirildiği fikrini güçlendirmektedir (Celep ve Çetin, 2003).

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı; ilköğretim okullarında görevli yöneticilerin bilgiyi yönetme rollerine ilişkin ilköğretim okulu yönetici ve öğretmenlerinin görüşlerini analiz edip yorumlayarak değerlendirmeler yapmak ve öneriler sunmaktır.

Problem Cümlesi

İlköğretim okulu yöneticilerinin; örgütsel bilgiyi yönetme yeterliklerine ilişkin öğretmen ve yönetici görüşleri nelerdir?

Alt Problemler

1. İlköğretim okulu yöneticilerinin örgütsel bilgiyi yönetme yeterlik düzeylerine ilişkin,
 - a) İlköğretim okulu öğretmenlerinin görüşleri nelerdir?
 - b) İlköğretim okulu yöneticilerinin görüşleri nelerdir?
 - c) İlköğretim okulu öğretmenleri ile ilköğretim okulu yöneticileri görüşleri arasında anlamlı farklılık var mıdır?
2. İlköğretim okulu yöneticilerinin bilginin elde edilmesi, bilginin paylaşılması, bilginin kullanılması ve bilginin depolanması yeterlik düzeylerine ilişkin ilköğretim okulu öğretmenleri görüşleri arasında,
 - a) Mesleki kıdem
 - b) Branş
 - c) Yaşdeğişkenlerine göre anlamlı bir farklılık var mıdır?
3. İlköğretim okulu yöneticilerinin bilginin elde edilmesi, bilginin paylaşılması, bilginin kullanılması ve bilginin depolanması yeterlik düzeylerine ilişkin ilköğretim okulu yöneticilerinin görüşleri arasında,
 - a) Mesleki kıdem
 - b) Branş
 - c) Yaşdeğişkenlerine göre anlamlı bir farklılık var mıdır?

2. YÖNTEM

Araştırma Bolu ili merkez ilköğretim okullarında görev yapan öğretmen ve yöneticilerin “İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Bilgi Yönetimi Yeterlikleri” hakkındaki görüşlerini elde etmek için yapılan betimsel bir çalışmadır.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın örneklemini, 2007-2008 eğitim-öğretim yılında Bolu merkez ilçe ilköğretim okullarında görev yapan 67 ilköğretim okulu yöneticisi ve 465 ilköğretim

okulu öğretmeni oluşturmuştur. Yönetici sayısının azlığı nedeniyle yöneticilerinin tamamı, öğretmenlerin ise 465 tanesi örnekleme alınmıştır. 45 ilköğretim okulu yöneticisi ve 257 ilköğretim okulu öğretmeninden elde edilen veriler geçerli olarak kabul edilmiş ve değerlendirilmeye alınmıştır. Araştırmanın evrenini ise 788 ilköğretim okulu öğretmeni ve 67 ilköğretim okulu yöneticisi oluşturmuştur.

Verilerin Toplanması

Araştırmadaki alt problemlerin çözümüne ilişkin veriler, Çınar (2002) tarafından geliştirilen “Bilgi Yönetimi” adlı ölçek kendisinden izin alınarak kullanılmıştır. Toplam 53 maddeden oluşan ölçek bilgi yönetimi yeterlik alanlarını dört alt boyutta değerlendirmektedir. Bunlardan birincisi, 10 maddeden oluşan “Bilginin elde edilmesi”, ikincisi 20 maddeden oluşan “Bilginin paylaşılması”, üçüncüsü 8 maddeden oluşan “Bilginin kullanılması”, dördüncüsü 15 maddeden oluşan “Bilginin depolanması” boyutlarıdır.

Araştırmada kullanılan ölçeğin iç tutarlılığı için Çınar (2002) tarafından hesaplanan Cronbach-Alpha katsayıları hem alt boyutlara hem de ölçeğin bütününe göre hesaplanmıştır. Bu araştırmada hesaplanan Cronbach-Alpha katsayıları ise, bilginin elde edilmesi boyutunda .87, bilginin paylaşılması boyutunda .95, bilginin kullanılması boyutunda .80, bilginin depolanması boyutunda .93 ve ölçeğin bütünü için .97’dir.

Verilerin Çözümlemesi

Elde edilen verilerin istatistiksel çözümlemesi “SPSS for Windows” programından yararlanılarak yapılmıştır. Araştırmaya katılan ilköğretim okulu yönetici ve öğretmenlerinin kişisel bilgileri tablolaştırılarak ifade edilmiştir. Ölçekte yer alan sorulara yönetici ve öğretmenlerce verilen yanıtların ortalamaları hesaplanarak, bunlarla ilgili tablo oluşturulmuş ve yorumlanmıştır. Yönetici ve öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı farklılığın bulunup bulunmadığı sorusuna yanıt vermek amacı ile t - testi, ilköğretim okulu yöneticilerinin ve öğretmenlerinin görüşlerinin mesleki kıdem, branş ve yaş değişkenlerine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediği sorusunu yanıtlamak amacı ile F testi (Anova), anlamlı farklılık olan değişken için farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu bulmak için ise Sheffeé testi yapılmış, sonuçlar tablolaştırılmış ve yorumlanmıştır.

3. BULGULAR

Katılımcıların Kişisel Özellikleri

Araştırma için Bolu ili merkez okullarında görev yapan 67 ilköğretim okulu yöneticisi, 465 ilköğretim okulu öğretmeni örnekleme alınmıştır. 45 ilköğretim okulu yöneticisi ve 257 ilköğretim okulu öğretmenin ölçeği geçerli olarak kabul edilmiş ve araştırma yapılmıştır.

Tablo 1: Araştırmaya Katılan Yönetici ve Öğretmenlerin Özelliklerine Göre Dağılımı

Değişkenler	Yönetici		Öğretmen		
	n	%	n	%	
Yaş	25-29	1	2,2	71	27,6
	30-34	1	2,2	51	19,8
	35-39	7	15,6	50	19,5
	40-44	9	20,0	40	15,6
	45-49	16	35,6	26	10,1
	50 ve üstü	11	24,4	19	7,4
Kıdem	1 yıldan az	2	4,4	20	7,8
	1-5 yıl	10	22,2	56	22,2
	6-10 yıl	8	17,8	59	23,3
	11-15 yıl	18	40,0	44	18,7
	16 ve yukarı	7	15,6	78	33,5
Branş	Sınıf Öğretmeni	35	77,8	138	53,7
	Din Kül. ve Ah. Bil. Öğrt.	3	6,7	8	3,1
	Sosyal Alanlar	5	11,1	70	27,2
	Fen Alanları	-	-	31	12,1
	Eğitim Bilimleri	1	2,2	3	1,2
	Diğer	1	2,2	7	2,7

Araştırma grubunda bulunan yöneticilerin yaş gruplarına göre dağılımı şöyledir; 25-29 yaş grubu aralığında 1 yönetici (%2,2), 30-34 yaş grubu aralığında 1 yönetici (%2,2), 35-39 yaş grubu aralığında 7 yönetici (%15,6), 40-44 yaş grubu aralığında 9 yönetici (%20), 45-49 yaş grubu aralığında 16 yönetici (%35,6), 50 ve üstü yaş grubu aralığında 11 yönetici (%24,4) bulunmaktadır. Araştırma grubunda bulunan 71 öğretmen 25-29 yaş grubu aralığında (%27,6), 51 öğretmen 30-34 yaş grubu aralığında (%19,8), 50 öğretmen 35-39 yaş grubu aralığında (%19,5), 40 öğretmen 40-44 yaş grubu aralığında (%15,6), 26 öğretmen 45-49 yaş grubu aralığında (%10,1) ve 19 öğretmen (%7,4) ise 50 ve üstü yaş grubu aralığındadır (Tablo 1).

Tablo 1'e göre araştırma grubunda bulunan 20 öğretmenin kıdemi 1 yıldan az (%7,8), 56 öğretmenin kıdemi 1-5 yıl arası (%22,2), 59 öğretmenin kıdemi 6-10 yıl arası (%23,3), 44 öğretmenin kıdemi 11-15 yıl arası (%18,7) ve 78 öğretmenin ise 16 ve yukarı yıl kıdemi (%33,5) vardır. Tablo 1'e bakıldığında araştırma grubunda bulunan 2 yöneticinin yöneticilikteki kıdemi 1 yıldan az (%4,4), 10 yöneticinin yöneticilikteki kıdemi 1-5 yıl arası (%22,2), 8 yöneticinin yöneticilikteki kıdemi 6-10 yıl arası (%17,8), 18 yöneticinin yöneticilikteki kıdemi 11-15 yıl arası (%40), 7 yöneticinin ise yöneticilikteki kıdemi 16 ve yukarı yıl (%7) dir.

Tablo 1'e göre; araştırma grubunda bulunan 138 Sınıf öğretmeni (%53,7), 8 Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmeni (%3,1), 70 sosyal alanlar öğretmeni (%27,2), 31 fen alanları öğretmeni (%12,1), 3 eğitim bilimleri öğretmeni (%1,2) ve diğer alanlardan 7 öğretmen (%2,7) bulunmaktadır. Araştırma grubunda bulunan öğretmenlerin büyük bir kısmını %53,7 ile sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırma grubunda bulunan 35 yöneticinin öğretmenlikteki branşı Sınıf Öğretmeni (%77,8), 3 yöneticinin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmeni (%6,7), 5 yöneticinin sosyal alanlar öğretmeni (%11,1), 1 yöneticinin eğitim bilimleri (%2,2) ve 1 yöneticinin ise diğer alanlar (%2,2)'dir.

İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Örgütsel Bilgiyi Yönetme Yeterlik Düzeylerine İlişkin Bulgular

Tablo 2: İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin ve İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Görüşleri (t – Testi)

Boyut	Gruplar	N	\bar{X}	SS	t	df	P (-2)
Bilginin Elde Edilmesi	Yönetici	45	3.76	.469	3,830	301	.001
	Öğretmen	257	3.35	.712	5,083	87,184	
Bilginin Paylaşılması	Yönetici	45	4.17	.365	5,055	301	.000
	Öğretmen	257	3.66	.667	7,505	107,979	
Bilginin Kullanılması	Yönetici	45	3.76	.474	2,279	301	.003
	Öğretmen	257	3.51	.721	3,027	87,306	
Bilginin Depolanması	Yönetici	45	4.13	.456	3,780	301	.001
	Öğretmen	257	3.72	.713	5,108	89,891	
TOPLAM	Yönetici	45	4.02	.374	4,402	301	.000
	Öğretmen	257	3.60	.637	6,273	99,174	

İlköğretim okulu öğretmenleri bilginin elde edilmesi boyutunda ilköğretim okulu yöneticilerini “orta düzeyde yeterli”, bilginin paylaşılması, bilginin kullanılması ve bilginin depolanması boyutlarında “üst düzeyde yeterli” olarak değerlendirmişlerdir. İlköğretim okulu öğretmenleri ilköğretim okulu yöneticilerini tüm alt boyutların toplamına bakıldığında bilgi yönetimi yeterlikleri konusunda “üst düzeyde yeterli” olarak değerlendirmişlerdir. İlköğretim okulu yöneticilerinin kendilerinin görüşlerine göre bilginin elde edilmesi, bilginin paylaşılması, bilginin kullanılması ve bilginin depolanması boyutlarına ilişkin değerlendirmeleri “üst düzeyde yeterli” olarak değerlendirmişlerdir. İlköğretim okulu yöneticilerinin kendilerinin görüşlerine göre tüm alt boyutların toplamına bakıldığında bilgi yönetimi yeterlikleri konusunda “üst düzeyde yeterli” olarak değerlendirmektedirler. Bilginin elde edilmesi, bilginin paylaşılması, bilginin kullanılması ve bilginin depolanması alt boyutlarına ilişkin olarak ilköğretim okulu yöneticileri ve ilköğretim okulu öğretmenleri ortalamaları arasında .05 anlamlılık düzeyinde (p<0.05) anlamlı bir farklılık görülmektedir (Tablo 2). Bu bağlamda yukarıda belirtilen boyutlara ilişkin olarak ilköğretim okulu yöneticileri ile öğretmenlerinin benzer görüşleri paylaşmadıkları söylenebilir.

Bilgi Yönetimi Alt Boyutlarında Bazı Değişkenlere Göre Öğretmen Görüşleri Arasında Farklılığın Olup Olmadığına İlişkin Bulgular

Tablo 3: İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Görüşlerinin Kıdem Değişkenine İlişkin F Testi Sonuçları

Boyut		Kareler Toplamı	Serbestlik derecesi	Kareler ortalaması	F	Anlamlılık düzeyi
Bilginin Elde Edilmesi	Gruplar arası	10,185	4	2,546	5,359	,000
	Gruplar içi	119,731	252	,475		
	Toplam	129,916	256			
Bilginin Paylaşılması	Gruplar arası	7,260	4	1,815	4,286	,002
	Gruplar içi	106,711	252	,423		
	Toplam	113,971	256			
Bilginin Kullanılması	Gruplar arası	6,734	4	1,684	3,358	,011
	Gruplar içi	126,322	252	,501		
	Toplam	133,056	256			
Bilginin Depolanması	Gruplar arası	9,636	4	2,409	5,038	,001
	Gruplar içi	120,512	252	,478		
	Toplam	130,149	256			
TOPLAM	Gruplar arası	8,231	4	2,058	5,423	,000
	Gruplar içi	95,612	252	,379		
	Toplam	103,842	256			

İlköğretim okulu öğretmenlerinin görüşleri arasında kıdem değişkeni açısından bilgi yönetiminin tüm alt boyutlarında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir (Tablo 3).

İlköğretim okulu öğretmenlerinin görüşleri arasında kıdem değişkenine göre bilginin elde edilmesi alt boyutunda 1 yıldan az kıdemi olanlarla, kıdemi 6 – 10 yıl olanların ortalamaları arasındaki fark .05 düzeyinde ve kıdemi 1 yıldan az olanların lehine anlamlı bulunmuştur. Ayrıca 1 yıldan az kıdemi olanlar ile 16 ve yukarı yıl kıdemi olanların puan ortalamaları arasındaki fark .05 anlamlılık düzeyinde ve kıdemi 1 yıldan az olanların lehine anlamlı bulunmuştur. Diğer kıdem gruplarının ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

İlköğretim okulu öğretmenlerinin görüşleri arasında kıdem değişkenine göre bilginin paylaşılması alt boyutunda 1 yıldan az kıdemi olanlar ile 6 – 10 yıl kıdemi olanların puan ortalamaları arasındaki fark .05 anlamlılık düzeyinde ve kıdemi 1 yıldan az olanların lehine anlamlı bulunmuştur. 1 yıldan az kıdemi olanlarla 16 ve yukarı yıl kıdemi olanların ortalamaları arasındaki farklılık .05 anlamlılık düzeyinde ve kıdemi 1 yıldan az olanların lehine anlamlı bulunmuştur. Diğer kıdem gruplarının ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Bilginin kullanılması alt boyutunda kıdem değişkenine göre 1 yıldan az kıdemi olanlarla 6 – 10 yıl kıdemi olanların ortalamaları arasında .05 anlamlılık düzeyinde kıdemi 1 yıldan az olanlar lehine anlamlı bulunmuştur. 1 yıldan az kıdemi olanlarla 16 ve yukarı yıl kıdemi olanların ortalamaları arasında .05 anlamlılık düzeyinde kıdemi 1

yıldan az olanlar lehine anlamlı bulunmuştur. Diğer kıdem grupları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Bilginin depolanması alt boyutunda kıdem değişkenine göre, 1 yıldan az kıdemi olanlar ile 6-10 yıl kıdemi olanların puan ortalamaları arasındaki fark .05 anlamlılık düzeyinde ve kıdemi 1 yıldan az olanların lehine anlamlı bulunmuştur. 1 yıldan az kıdemi olanlarla 16 ve yukarı yıl kıdemi olanların ortalamaları arasındaki farklılık .05 anlamlılık düzeyinde ve kıdemi 1 yıldan az olanların lehine anlamlı farklılık bulunmuştur. Diğer kıdem gruplarının ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Araştırmada ikinci alt problemin (b) maddesi, “ilköğretim okulu yöneticilerinin bilginin elde edilmesi, bilginin paylaşılması, bilginin kullanılması ve bilginin depolanması yeterlik düzeylerine ilişkin ilköğretim okulu öğretmenlerinin görüşleri arasında branş değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık var mıdır?” olarak ifade edilmiştir. Soruyu yanıtlamak için yapılan F-testi sonuçları Tablo 4’de verilmiştir.

Tablo 4: İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Görüşlerinin Branş Değişkenine İlişkin F Testi Sonuçları

Boyut		Kareler toplamı	Serbestlik derecesi	Kareler ortalaması	F	Anlamlılık düzeyi
Bilginin Elde Edilmesi	Gruplar arası	2,050	5	,410	,805	,547
	Gruplar içi	127,867	251	,509		
	Toplam	129,916	256			
Bilginin Paylaşılması	Gruplar arası	4,000	5	,800	1,826	,108
	Gruplar içi	109,971	251	,438		
	Toplam	113,971	256			
Bilginin Kullanılması	Gruplar arası	6,197	5	1,239	2,452	,054
	Gruplar içi	126,859	251	,505		
	Toplam	133,056	256			
Bilginin Depolanması	Gruplar arası	4,366	5	,873	1,743	,125
	Gruplar içi	125,783	251	,501		
	Toplam	130,149	256			
TOPLAM	Gruplar arası	3,345	5	,669	1,671	,142
	Gruplar içi	100,498	251	,400		
	Toplam	103,842	256			

İlköğretim okulu öğretmenlerinin görüşleri arasında branş değişkeni açısından bilgi yönetimi boyutları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır (Tablo 4).

Araştırmada ikinci alt probleminin (c) maddesi, “ilköğretim okulu yöneticilerinin bilginin elde edilmesi, bilginin paylaşılması, bilginin kullanılması ve bilginin depolanması yeterlik düzeylerine ilişkin ilköğretim okulu öğretmenlerinin görüşleri arasında yaş değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık var mıdır?” olarak ifade edilmiştir. Soruyu yanıtlamak için yapılan F – testi sonuçları Tablo 5’de verilmiştir.

Tablo 5: İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Görüşlerinin Yaş Değişkenine İlişkin F Testi Sonuçları

Boyutlar		Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	Anlamlılık Düzeyi
Bilginin Elde Edilmesi	Gruplar Arası	,175	5	,035	,068	,997
	Gruplar içi	129,742	251	,517		
	Toplam	129,916	256			
Bilginin Paylaşılması	Gruplar Arası	,664	5	,133	,294	,916
	Gruplar içi	113,308	251	,451		
	Toplam	113,971	256			
Bilginin Kullanılması	Gruplar Arası	1,086	5	,217	,413	,839
	Gruplar içi	131,970	251	,526		
	Toplam	133,056	256			
Bilginin Depolanması	Gruplar Arası	,884	5	,177	,343	,886
	Gruplar içi	129,265	251	,515		
	Toplam	130,149	256			
TOPLAM	Gruplar Arası	,393	5	,079	,191	,966
	Gruplar içi	103,450	251	,412		
	Toplam	103,842	256			

Tablo 5’de görüldüğü gibi yaş değişkeni açısından denek görüşleri arasında bilginin elde edilmesi, bilginin paylaşılması, bilginin kullanılması ve bilginin depolanması boyutunda .05 anlamlılık düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Bilgi Yönetimi Alt Boyutlarında Bazı Değişkenlere Göre Yönetici Görüşleri Arasında Farklılık Olup Olmadığına İlişkin Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt probleminin (a) maddesi, “İlköğretim okulu yöneticilerinin bilginin elde edilmesi, bilginin paylaşılması, bilginin kullanılması ve bilginin depolanması yeterlik düzeylerine ilişkin ilköğretim okulu yöneticilerinin görüşleri arasında mesleki kıdem değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık var mıdır?” olarak ifade edilmiştir. Bu alt probleme yanıt vermek amacı ile yapılan F testi sonuçları Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6: İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Görüşlerinin Kıdem Değişkenine İlişkin F Testi Sonuçları

Boyut		Kareler Toplamı	Serbestlik derecesi	Kareler ortalaması	F	Anlamlılık düzeyi
Bilginin Elde Edilmesi	Gruplararası	1,663	4	,416	2,021	,110
	Grupları içi	8,225	40	,206		
	Toplam	9,888	44			
Bilginin Paylaşılması	Gruplararası	1,053	4	,263	2,148	,093
	Grupları içi	4,903	40	,123		
	Toplam	5,956	44			
Bilginin Kullanılması	Gruplararası	2,393	4	,598	3,104	,056
	Gruplar içi	7,708	40	,193		
	Toplam	10,101	44			
Bilginin Depolanması	Gruplararası	,847	4	,212	1,013	,412
	Grupları içi	8,364	40	,209		
	Toplam	9,211	44			
TOPLAM	Gruplararası	1,123	4	,281	2,172	,090
	Grupları içi	5,168	40	,129		
	Toplam	6,291	44			

Tablo 6’da görüldüğü gibi ilköğretim okulu yöneticileri görüşleri arasında kıdem değişkenine göre hiçbir boyutta anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Araştırmada üçüncü alt probleminin (b) maddesi, “İlköğretim okulu yöneticilerinin bilginin elde edilmesi, bilginin paylaşılması, bilginin kullanılması ve bilginin depolanması yeterlik düzeylerine ilişkin ilköğretim okulu yöneticilerinin görüşleri arasında branş değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık var mıdır?” olarak ifade edilmiştir. Soruyu yanıtlamak için yapılan F testi sonuçları Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7: İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Görüşlerinin Branş Değişkenine İlişkin F Testi Sonuçları

Boyut		Kareler toplamı	Serbestlik derecesi	Kareler ortalaması	F	Anlamlılık düzeyi
Bilginin Elde Edilmesi	Gruplar arası	,085	4	,021	,087	,986
	Gruplar içi	9,803	40	,245		
	Toplam	9,888	44			
Bilginin Paylaşılması	Gruplar arası	,110	4	,028	,189	,943
	Gruplar içi	5,846	40	,146		
	Toplam	5,956	44			
Bilginin Kullanılması	Gruplar arası	,672	4	,168	,712	,588
	Gruplar içi	9,429	40	,236		
	Toplam	10,101	44			
Bilginin Depolanması	Gruplar arası	,712	4	,178	,838	,509
	Gruplar içi	8,498	40	,212		
	Toplam	9,211	44			
TOPLAM	Gruplar arası	,207	4	,052	,341	,849
	Gruplar içi	6,083	40	,152		
	Toplam	6,291	44			

İlköğretim okulu yöneticilerinin görüşleri arasında branş değişkeni açısından bilgi yönetimi boyutları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır (Tablo 7).

Araştırmada üçüncü alt probleminin (c) maddesi, “İlköğretim okulu yöneticilerinin bilginin elde edilmesi, bilginin paylaşılması, bilginin kullanılması ve bilginin depolanması yeterli düzeylerine ilişkin ilköğretim okulu yöneticilerinin görüşleri arasında yaş değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık var mıdır?” olarak ifade edilmiştir. Soruyu yanıtlamak için yapılan F testi (Anova) sonuçları Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8: İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Görüşlerinin Yaş Değişkenine Göre F Testi Sonuçları

Boyutlar		Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	Anlamlılık Düzeyi
Bilginin Elde Edilmesi	Gruplar Arası	1,406	5	,281	1,293	,287
	Gruplar içi	8,482	39	,217		
	Toplam	9,888	44			
Bilginin Paylaşılması	Gruplar Arası	,722	5	,144	1,077	,388
	Gruplar içi	5,233	39	,134		
	Toplam	5,956	44			
Bilginin Kullanılması	Gruplar Arası	,881	5	,176	,746	,594
	Gruplar içi	9,219	39	,236		
	Toplam	10,101	44			
Bilginin Depolanması	Gruplar Arası	,902	5	,180	,847	,525
	Gruplar içi	8,309	39	,213		
	Toplam	9,211	44			
TOPLAM	Gruplar Arası	,741	5	,148	1,041	,407
	Gruplar içi	5,550	39	,142		
	Toplam	6,291	44			

İlköğretim okulu yöneticilerinin yaş değişkeni açısından görüşleri arasında bilginin elde edilmesi, bilginin paylaşılması, bilginin kullanılması ve bilginin depolanması boyutunda .05 anlamlılık düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmamıştır (Tablo 8). İlköğretim okulu yöneticilerinin yaş değişkenine göre benzer görüşlere sahip oldukları söylenebilir.

4. SONUÇLAR VE TARTIŞMA

İlköğretim okulu öğretmenleri ilköğretim okulu yöneticilerini bilginin elde edilmesi boyutunda “orta düzeyde yeterli” olarak değerlendirilmiştir. İlköğretim okulu öğretmenlerinin bu şekilde düşüncelerinin nedeni, yöneticilerin yeni bilgi üretme, bilgiye ulaşma boyutlarında eksikliklerinin olduğundan kaynaklanıyor olabilir. Bu sonuç okullarda bilginin elde edilmesi boyutunun geliştirilmeye ihtiyaç olduğunu göstermektedir. İlköğretim okulu öğretmenleri, ilköğretim okulu yöneticilerini bilginin paylaşılması, kullanılması ve depolanması boyutlarında “üst düzeyde yeterli” olarak değerlendirmişlerdir. Öğretmenlerin bu görüşleri yöneticilerinin, sahip oldukları bilgiyi paylaştıklarını, elde edilen ve paylaşılan bilginin okul içerisinde etkin biçimde kullanıldığını ve çeşitli bilgi depolarında saklanmasına gerekli önemi verdiklerini göstermektedir.

İlköğretim okulu yöneticilerinin görüşlerine göre yöneticilerin bilginin elde

edilmesinde etkin rol oynadıklarını, elde ettikleri bilgileri hızlı bir şekilde örgüt içinde aktardıklarını, bilginin kullanılması boyutunda üzerlerine düşen görevleri yaptıklarını ve gerekli olduğunda kullanmak amacı ile bilgileri depolayarak bilgi kaybını önlemede üst düzeyde yeterli olarak görmektedirler.

İlköğretim okulu yöneticilerinin bilgiyi yönetme yeterliklerine ilişkin ilköğretim okulu yöneticileri ile ilköğretim okulu öğretmenlerinin görüşleri arasında yapılan testler sonucunda bilgi yönetimi boyutlarında anlamlı farklılığın olduğu görülmüştür. Özellikle ilköğretim okulu öğretmenleri ve yöneticileri arasındaki görüş farklılığı bilginin elde edilmesi boyutundadır. İlköğretim okulu yöneticileri bilginin elde edilmesi boyutunda kendilerini üst düzeyde yeterli olarak görmekte iken öğretmenlerin görüşleri orta düzeyde yeterlidirler şeklindedir.

İlköğretim okulu öğretmenlerinin görüşleri arasında kıdem değişkenine göre bilgi yönetiminin tüm alt boyutlarında anlamlı farklılık olduğu görülmüştür. Tüm alt boyutlarda anlamlı farklılık kıdemi 1yıldan az olan öğretmenler ile kıdemi 6 – 10 yıl arası kıdemi olan öğretmenler arasında ve kıdemi 1 yıldan az olan öğretmenler ile kıdemi 16 ve yukarısı kıdemi olan öğretmenler arasındadır. Bu farklılığın nedeni öğretmenlik mesleğine yeni başlayan öğretmenlerin görüşlerinin daha olumlu oluşundan kaynaklanıyor olabilir. İlköğretim okulu öğretmenlerinin görüşleri arasında branş ve yaş değişkenlerine göre anlamlı farklılık yoktur. Bu sonuca göre branş ve yaş değişkenlerinin öğretmenlerin görüşlerini etkilemediğini söyleyebiliriz.

İlköğretim okulu yöneticilerinin görüşleri arasında kıdem, branş ve yaş değişkenine göre bilgi yönetimi alt boyutlarında anlamlı farklılık yoktur. İlköğretim okulu yöneticilerinin görüşleri kıdem, branş ve yaş değişkenleri yöneticilerin görüşlerini etkileyen değişkenler değildir.

5.Öneriler

1. İlköğretim okulu yöneticilerinin bilgi yönetimi alt boyutlarından bilginin elde edilmesi boyutunda orta düzeyde yeterli sonucuna varılması nedeniyle, yöneticiler bilginin elde edilmesine yönelik uygulamalara yönlendirilerek en üst düzeyde bilgi ve teknolojiye ulaşmaları sağlanabilir.
2. Okullarda bilgi yönetiminin anlaşılabilirliği için çeşitli kurslar verilebilir. Bilgi yönetimine ilişkin bilgi ekipleri kurularak bilgi yönetimi süreçlerine işlerlik kazandırılabilir.
3. Bilim ve teknolojiye gelişmelerin yakından izlenmesi için öğretmenler ve yöneticiler teşvik edilebilir.
4. İlköğretim okulu yöneticilerinin bilgi yönetimi yeterlikleri farklı boyutlarda araştırılabilir. Bilgi yönetimi ile bilgi teknolojilerini kullanabilme becerileri arasındaki ilişkiler incelenebilir.

KAYNAKÇA

- Ağır, A. (2005). “Bilgi Yönetimi Sistemleri ve Eğitimde Bilgi Yönetimi Sistemi Uygulaması”. Yayınlanmamış Doktora Tezi, *Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*.
- Aktan, C. C. ve Vural, İ. Y. (2004). *Bilgi Yönetimi ve Bilgi Sistemleri*. Konya: Çizgi Kitapevi.
- Barutçugil, İ. (2002). *Bilgi Yönetimi*. İstanbul: Kariyer Yayıncılık İletişim, Eğitim Hiz. LTD. ŞTİ.
- Bayraktar, B. B. (2007). *21. YY Bilgi Yöneticisi Özellikleri, Rol ve Becerileri, Yetkinlikleri ve Alışkanlıkları*. İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş.
- Bensghir, T. K. (1996). *Bilgi Teknolojileri ve Örgütsel Değişim*. Ankara: Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü.
- Buluç, B. (2007). “İlk ve Ortaöğretim Kurumlarında Okul Yöneticilerinin Bilgilendirme İşlevini Gerçekleştirme Düzeyleri”. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*. cilt:5, sayı:1, ss.1-23.
- Celep, C. ve Çetin, B. (2003). *Bilgi Yönetimi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Çapar, B. (2005). “Bilgi: Yönetimi, Üretimi ve Pazarlanması”.
http://www.bilgiyonetimi.org/cm/pages/mkl_gos.php?nt=612 Erişim Tarihi: 24.03.2008)
- Çınar, İ. (2002). “Eğitim Yöneticilerinin Bilgi Yönetimindeki Yeterlikleri”. Yayınlanmamış Doktora Tezi, *Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*.
- Davenport, T. H. ve Prusak, L. (2001). *İş Dünyasında Bilgi Yönetimi*. İstanbul: Rota Yayınları.
- Fındıkçı İ. (2003). *İnsan Kaynakları Yönetimi*. İstanbul: Alfa Basım Yayım Dağıtım Ltd. Şti.
- Hwang, A. - S. (2003). “Training Strategies in The Management of Knowledge”. *Journal of Knowledge Management*. Vol.7.No:3.s.92-104.
- İpçioğlu, İ. ve Erdoğan, Z. (2004). “İşletmelerde Liderlik ve Bilgi Yönetimi Arasındaki İlişkinin İncelenmesine Yönelik Bir Araştırma”. (<http://iibf.org.edu.tr/kongre/bildiriler/15-01.pdf> Erişim Tarihi: 04.02.2009)
- Karakaş, M. (2002). “Geçmişten Günümüze Bilgi Yönetimi”.
http://bilgiyonetimi.org/cm/pages/mkl_gos.php?nt=135 Erişim Tarihi: 07.02.2009)
- Koza, M. (2008). *Bilgi Yönetimi*. İstanbul: Kum Saati Yayınları LTD. ŞTİ.
- Lengnick-H., C. A. ve Lengnick-H., M. L. (2004). *Bilgi Ekonomisinde İnsan Kaynakları Yönetimi* (Çev. Günhan Günay). İstanbul: Dışbank Kitapları.
- Muratoğlu, V. (2005). “Eğitim Örgütlerinde Bilgi Yönetimi Stratejileri” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*.
- Odabaş, H. (2003). “Kurumsal Bilgi Yönetimi”.
http://stradigma.com/turkce/kasim2003/makale_07.html Erişim Tarihi: 04.02.2009)
- Öğüt, A. (2001). *Bilgi Çağında Yönetim*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Şişman, M. ve Turan, S. (2005). *Eğitim ve Okul Yönetimi. Eğitim ve Okul Yöneticiliği*. (Ed: Yüksel Özden). Ankara: PegemA Yayınları.
- Yeniçeri, Ö. ve İnce, M. (2005). *Bilgi Yönetim Stratejileri ve Girişimcilik*. İstanbul: IQ Kültür – Sanat Yayıncılık.
- Tiwana, A. (2003). *Bilginin Yönetimi* (Çev. Elif Özsayar). İstanbul: Dışbank Kitapları.
- Zaim, H. (2005). *Bilginin Artan Önemi ve Bilgi Yönetimi*. İstanbul: İşaret Yayınları.